

***Statenstuk* 2008-315**

HERZIEN

Kennis werkt

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 12 maart 2008
- provinciale staten op 19 maart 2008

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door de heer O.F.H.C. Heukers, telefoonnummer (0592) 36 56 81, e-mail:
f.heukers@drenthe.nl

Portefeuillehouders: de heren J.H. Bats en H. Baas

Inleiding

Het uitvoeringsprogramma is op 30 januari jl. behandeld in uw Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie (BFE). Het stuk komt op 12 maart a.s. in aangepaste vorm wederom in uw Statencommissie BFE aan de orde. In het voorliggende stuk is getracht recht te doen aan de opmerkingen van de verschillende fracties op 30 januari jl.

Met het stuk, zoals het er lag, werden drie doelen beoogd. De cofinanciering van de (Samenwerkingsverband Noord-Nederland(SNN)-programma's moest (voor een deel) worden afgedekt. De witte vlekken (provinciale beleidsthema's die niet uit de SNN-programma's kunnen worden meegefinancierd) moesten worden benoemd, inclusief de daaraan te koppelen middelen. Het geheel moest uitvoering geven aan hoofdstuk 4 van het Collegeprogramma. Achteraf moet worden geconstateerd dat met één stuk te veel doelen werden nagestreefd. Ook is het stuk er onvoldoende in geslaagd om de cofinancieringsvraag voldoende duidelijk te presenteren. Hier speelt ook mee dat het Stimuleringsfonds Drentse projecten voor twee verschillende doelen wordt gebruikt. Aan de ene kant moeten er projecten uit worden gefinancierd en aan de andere kant moet er ook de cofinanciering voor de SNN-programma's uit worden gefinancierd. Projecten kunnen SMART gemaakt worden; de cofinanciering van de SNN-programma's alleen op programmaniveau.

Het nu voorliggende stuk heeft nog maar één doel: het regelen van de cofinanciering voor de SNN-programma's. De financiering van de witte vlekken kan voorlopig uit de reserve Versterking economische structuur en kan later terug komen in uw staten. Dit geldt bijvoorbeeld voor een (op 30 januari concreet genoemd) onderwerp als tuinbouw, waarvoor in de SNN-programma's geen cofinanciering beschikbaar is.

Uit Kennis werkt is het deel Kennis en kunde in Drenthe verwijderd. Dit deel, dat invulling geeft aan het deel Aansluiting onderwijsarbeidsmarkt van hoofdstuk 4, was al meerjarig via de begroting afgedekt. Het geeft weliswaar invulling aan hoofdstuk 4 van het Collegeprogramma, maar kan geen beroep doen op financiering uit de SNN-programma's. Het valt daarmee buiten de cofinancieringsvraag. Het financiële deel van de nota wordt nu integraal aan het eind gepresenteerd.

Met Kennis werkt wordt voor een groot deel invulling gegeven aan hoofdstuk 4, Kennis werkt van het Collegeprogramma. Het gaat daarbij om het deel waarvoor gebruikgemaakt kan worden van financiering uit de SNN-programma's Koers Noord, Operationeel Programma (OP) EFRO en OP INTERREG. Deze programma's die eind 2007 van start zijn gegaan, vormen de opvolgers van het Kompasprogramma dat liep van 2000 tot 2006.

Programma	Budget
OP EFRO (2007-2013)	169
Nationale cofinanciering OP EFRO (2007-2013)	85
Koers Noord (2007-2010)	120
OP INTERREG* (2007-2013)	43

* Dit programma is breder dan alleen Noord-Nederland

Deze middelen vormen het totaal van middelen voor geheel Noord-Nederland. De ambitie is om minimaal een kwart van deze middelen in Drenthe neer te laten slaan. Om dat te bereiken, moet vanuit Drenthe cofinanciering op tafel worden gelegd. Deze cofinanciering komt bovenop de bijdrage vanuit het bedrijfsleven. Voor een deel komt de noordelijke cofinanciering van intermediairs, kennisinstellingen en kleinere gemeenten. Voor het grootste deel zijn het echter de drie provincies en de steden

Leeuwarden, Groningen, Assen en Emmen die voor deze cofinanciering zorg moeten dragen. Op basis van de vorenstaande bedragen kan worden becijferd dat de drie provincies een kleine € 9 miljoen per jaar moeten cofinancieren. Voor de NG4 (Assen, Groningen, Leeuwarden en Emmen) is dit een kleine € 4 miljoen per jaar. Omdat het grootste deel van de SNN-programma's loopt tot en met 2013, gaat de cofinancieringsbehoefte over de collegeperiode heen.

Bij de hierbij genoemde bedragen kunnen nog wel een paar kanttekeningen worden gezet. Het is niet waarschijnlijk dat de financiering gelijk over de jaren zal worden verdeeld. Waarschijnlijker is het dat aan het eind van de programma's op kasbasis meer middelen nodig zijn dan aan het begin. Ook moet worden opgemerkt dat de cofinanciering voor een deel te halen is uit bestaande beleidslijnen. In de afgelopen Kompas-periode was dit ook het geval.

Vanuit het Kompas-programma is een bedrag van ruim € 270 miljoen direct of indirect in Drenthe terechtgekomen, waarvan een kleine € 100 miljoen via de SNN-regelingen voor het bedrijfsleven. Hiervoor heeft de provincie in de periode 2002-2006 een kleine € 40 miljoen aan cofinanciering geleverd (gemiddeld € 8 miljoen per jaar). Het totaal van deze cofinanciering was minder zichtbaar omdat hiervoor uit verschillende bronnen werd geput. De cofinanciering kwam voor een groot deel (ongeveer 70%) uit onder meer de reserves Versterking economische structuur, de Programmalijs stad en het Fonds flexibel beleid. Daarnaast werd ongeveer 30% van de cofinanciering gevonden in begrotingslijnen die inhoudelijk aansloten bij de desbetreffende projecten.

In Kennis werkt wordt voor de verschillende thema's aangegeven wat gedeputeerde staten willen bereiken en op welke manier dat zal worden aangepakt. Uw staten wordt gevraagd de middelen voor 2008 ter beschikking te stellen. Het is de bedoeling dit jaarlijks te actualiseren en de resultaten aan uw staten voor te leggen. Dit gebeurt via de reguliere planning en controlcyclus, zijnde de twee bestuursrapportages en het jaarverslag.

Het Stimuleringsfonds Drentse projecten

Het stimuleringsfonds herbergt de middelen voor grote Drentse projecten, maar ook voor de cofinanciering van de SNN-programma's. In hun aard gaat het hier om twee totaal verschillende typen uitname uit het fonds. In het geval van projecten vindt een beoordeling plaats op projectniveau. Dit geldt voor de inhoud, maar ook voor de doelstellingen. Het SMART maken hiervan moet geen probleem hoeven te zijn. Bij de cofinanciering van SNN-programma's ligt dit anders. Het abstractieniveau is hoger. Het monitoren van doelstellingen zal dus ook op dat hogere abstractieniveau plaats moeten vinden.

In de afgelopen jaar werd met name gebruikgemaakt van de reserve Versterking economische structuur als bron voor de cofinanciering. De reserve was hiervoor een goed instrument. Middelen die in een begrotingsjaar overbleven vanwege vertraging in de voortgang van projecten bleven immers binnen de reserve beschikbaar voor het volgende begrotingsjaar. Het rechtstreeks opnemen van de cofinanciering op de begroting (gedekt uit het stimuleringsfonds) kan tot veel begrotingswijzigingen leiden. Daarom wordt voorgesteld ook in de komende jaren gebruik te blijven maken van de reserve Versterking economische structuur. Deze wordt dan gevoed vanuit het stimuleringsfonds. Uw staten moeten met elke voeding van de reserve Versterking economische structuur instemmen. Het verloop van deze reserve zal geschieden via de reguliere planning en controlcyclus.

Advies

1. Instemmen met Kennis werkt.
2. Instemmen met het vrijmaken van € 6,5 miljoen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten als benodigde cofinanciering voor 2008.

3. Instemmen dat deze middelen worden gestort in de reserve Versterking economische structuur.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

De SNN-programma's hebben hun eigen indicatoren en streefwaarden. De doelstellingen voor Noord-Nederland in het OP EFRO voor eind 2015 zijn:

- een procentuele groei van het bruto regionaal product (BRP) boven het Nederlands gemiddelde
- een procentuele groei van de werkgelegenheid boven het Nederlands gemiddelde
- een afname van het werkloosheidsverschil met het Nederlands gemiddelde
- een toename van het procentuele aandeel van research en development(R en D)-uitgaven in de nationale uitgaven
- een afname van het verschil in participatiegraad met het Nederlands gemiddelde
- een afname van het verschil in opleidingsniveau met het Nederlands gemiddelde
- een procentuele groei van de investeringen boven het Nederlands gemiddelde

Kennis werkt heeft feitelijk dezelfde doelstellingen op het niveau van Drenthe. In navolgende tabel zijn nulwaarden opgenomen voor deze indicatoren.

Indicatoren

Indicator	Definitie	Bron	Nulwaarde
BRP (exclusief delfstofwinning)	Percentage ontwikkeling BRP (exclusief delfstoffenwinning).	(CBS)	Dr: €9,7 miljard NL: €438,3 miljard (2005)
Werkgelegenheid (banen >= 12 uur)	Percentage ontwikkeling werkgelegenheid.	PWR, LISA	Dr: 174.610 NL: 6.646.293 (2007)
Werkloosheid (niet-werkende werkzoekenden)	Percentage aandeel werklozen in beroepsbevolking	CWI	Dr: 8,1 NL: 6,7 (2007)
Totale uitgaven R en D	Percentage aandeel in nationale uitgaven R en D	CBS	Dr: 1,5 (2003)
Participatiegraad (netto)	Percentage aandeel werkenden in potentiële beroepsbevolking (15-65 jaar)	CBS	Dr: 63,4 NL: 64,5 (2006)
Opleidingsniveau	Percentage van de beroepsbevolking met hbo/wo opleidingsniveau	CBS	Dr: 27,6 NL: 31,1 (2006)
Investeringsvolume	Percentage ontwikkeling investeringen vaste activa	CBS	NN: €2,1 miljard (N.B. Er zijn geen cijfers beschikbaar voor Drenthe) NL: €32,8 miljard (2005)

Verklaringen: Dr: Drenthe
NL: Nederland

NN: Noord-Nederland
(2005) = jaartal nulwaarde

Naast deze contextindicatoren worden er in de SNN-programma's resultaatindicatoren op project-niveau bijgehouden. Het gaat hier om onder meer aantallen projecten, gecreëerde arbeidsplaatsen, uitgelokte investeringen en hectares gemoderniseerd bedrijventerrein. Een volledig overzicht van deze indicatoren kan worden gevonden in het Operationeel Programma Noord-Nederland 2007-2013 (pagina 60).

Het uitvoeringsprogramma moet verder bijdragen aan het verhogen van het opleidingsniveau van zowel leerlingen/studenten als werkenden. Noord-Nederland moet worden gepositioneerd als een internationaal innovatie- en bedrijvigheidscluster rondom de ontwikkeling en toepassing van Multifunctional Wide Area Sensor netwerk (MULTISENSING)-technologie.

Gedeputeerde staten streeft verder naar een hernieuwde groei van het marktaandeel in de toeristische sector. Daarvoor is het noodzakelijk dat tegemoetgekomen wordt aan de toenemende eisen van de toerist en zal de sector een kwaliteits- en vernieuwingsslag moeten maken.

Door verdere revitalisering van bedrijventerreinen moet worden gekomen tot een efficiënter ruimtegebruik, een vermindering van de milieudruk, een verbeterde bereikbaarheid en daardoor ook een versterking van de economische structuur.

Argumenten

- 1.1. *Het uitvoeringsprogramma Kennis werkt draagt bij aan de versterking van de economische structuur in Drenthe.*

- 1.2. *De gevraagde middelen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten zijn nodig als cofinanciering van de projecten die in het kader van het uitvoeringsprogramma zullen worden uitgevoerd.*
Het stimuleringsfonds is met name opgericht voor de financiering van dit type activiteiten. Waar mogelijk worden projecten medegefinancierd uit de Noordelijke programma's Koers Noord (EZ-middelen) en OP EFRO en INTERREG (Europese middelen). In die gevallen is de provinciale bijdrage een cofinanciering van deze middelen.

Uitvoering

Tijdsplanning

2008-2011

Financiën

Totale kosten *	minimaal € 26 miljoen (multiplier van 4)
Inkomsten van derden *	minimaal € 19,5 miljoen
Lasten voor de provincie	€ 6,5 miljoen voor 2008

* Deze posten lopen niet via de provinciale begroting.

Voor de hele periode tot en met 2013 zal naar schatting minimaal € 40 miljoen aan cofinanciering benodigd zijn. Naar schatting zal hiervan ten minste € 30 miljoen uit het stimuleringsfonds moeten komen. Een (groot) deel hiervan valt overigens buiten deze collegeperiode.

Monitoring en evaluatie

Het is de bedoeling Kennis werkt jaarlijks te actualiseren en de resultaten aan uw staten voor te leggen. Dit gebeurt via de reguliere planning en controlcyclus, zijnde de twee bestuursrapportages en het jaarverslag.

Extern betrokkenen

SNN, marktpartijen, medeoverheden, intermediaire partijen en het Ministerie van Economische Zaken.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Kennis werkt.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 21 februari 2008
Kenmerk: 8/5.3/2008002078

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
J.M. Imhof, secretaris

gm/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 21 februari 2008, kenmerk 8/5.3/2008002078;

gelet op;

BESLUITEN:

- I. kennis te nemen van Kennis werkt;
- II. gedeputeerde staten te machtigen hiervoor middelen in te zetten;
- III. hiervoor €6,5 miljoen voor 2008 uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten vrij te maken en dit te storten in de reserve Versterking economische structuur.

Assen, 19 maart 2008

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

gm/coll.

KENNIS WERKT

Auteur: Frits Heukers e.a.
versie PS
11 februari 2008

1. Inleiding

In het Collegeprogramma nemen kennis en innovatie een belangrijke plaats in. Gedeputeerde staten (GS) richten zich op de ontwikkeling van de kenniseconomie in Drenthe met als doel het bevorderen van de economische groei en de werkgelegenheid in Drenthe. In het Collegeprogramma staat op hoofdlijnen aangegeven wat GS willen bereiken op het gebied van kenniseconomie. In de Voorjaarsnota PLUS 2007 is dit voor een deel uitgewerkt.

In dit document wordt verder uitvoering gegeven aan de ambities van GS op dit gebied. Concreet wordt aangegeven hoe de doelen, zoals neergelegd in het Collegeprogramma, moeten worden bereikt en welke middelen daarvoor nodig zijn.

De vergroting van de welvaart en de daarmee samenhangende creatie van werkgelegenheid is de drijfveer van ons economisch beleid. Wij hanteren daarbij de volgende uitgangspunten.

- Gerichtheid op het creëren van toegevoegde waarde (transitie kenniseconomie). Een strategie gericht op kostenverlaging is op lange termijn niet effectief. Creatie van toegevoegde waarde door middel van innovatie van producten, markten en processen is het credo. Kennis speelt hierbij een sleutelrol.
- Gerichtheid op kansen, sterkten en massa.
- Effectiviteit en efficiency impliceren een focus op pieken, kansen, sterkten en massa (in verband met schaalvoordelen). Dit komt zowel tot uitdrukking in de gerichtheid op specifieke sleutelgebieden (zoals Sensor Universe) en speerpunten (zoals agribusiness) als gerichtheid op koplopers en vroege volgers. Gerichtheid op sterkten impliceert tevens de mogelijkheid voor regiospecifiek kansenbeleid, omdat Drenthe ruimtelijk-economisch gezien nou eenmaal geen homogeen geheel vormt. Gerichtheid op massa uit zich via een ruimtelijk-economische focus op de economische kernzones en op de steden (met name Assen en Emmen). Daarnaast betekent het een focus op Zuidoost-Drenthe, omdat de transitieopgave en dus de beleidsimpact daar het grootst is.
- Gerichtheid op de vraag van (potentieel) stuwende bedrijvigheid.
Het economisch beleid richt zich op vergroting van de vraag naar arbeid door gerichte stimulering van (potentieel) stuwende bedrijvigheid in het midden- en kleinbedrijf (MKB). De oriëntatie op stuwende bedrijvigheid komt voort uit het gegeven dat de doorwerking in de regionale economie en de gevoeligheid voor externe impulsen van stuwende bedrijvigheid groter (i.c. effectiever) is dan van niet-stuwende bedrijvigheid.
- Bereidheid tot het nemen van risico's.
Innovatie(stimulering) gaat naar zijn aard nu eenmaal gepaard met het nemen van risico's. Ons beleid, gericht op de ontwikkeling van een kenniseconomie, impliceert dan ook onze bereidheid tot het nemen van (verantwoorde) risico's.

Vanaf 1 januari 2007 zijn drie nieuwe programma's gestart. Samen met het Ministerie van Economische Zaken is Koers Noord ontwikkeld, het Pieken in de Delta-programma voor Noord-Nederland 2007-2010. Vanuit Brussel zijn de nieuwe Operationele Programma's Europees Fonds Regionale Ontwikkeling Noord-Nederland 2007-2013 en Europese Territoriale Samenwerking (ook bekend als INTERREG) van kracht geworden. Deze programma's vormen het subsidiekader voor de komende jaren voor een groot deel van de economische ontwikkeling van Noord-Nederland.

Deze drie programma's vormen een belangrijke bron van de middelen om de doelstellingen uit hoofdstuk 4 van het Collegeprogramma te realiseren. In Drenthe gaan wij echter niet alléén voor sleutelgebieden. Ruim 90% van het Drentse bedrijfsleven is MKB. Beleid gericht op groei van de Drentse economie richt zich daarom per definitie sterk op het MKB. Waar het noordelijk beleids- en subsidiekader voor Drenthe te weinig aansluit op de Drentse situatie, zullen aanvullende acties worden ontwikkeld, bijvoorbeeld in de vorm van specifiek Drentse regelingen of extra aandacht voor de zorg-economie. De zorg is verantwoordelijk voor een groot deel van de Drentse werkgelegenheid. In de

transitie naar kenniseconomie is daarom ook nadrukkelijke aandacht voor de zorgeconomie. De zorg is verantwoordelijk voor een groot deel van de Drentse werkgelegenheid. In de transitie naar kenniseconomie is daarom ook nadrukkelijk aandacht voor de zorgeconomie. Ook kan er aanleiding zijn om in aanvulling op het noordelijk instrumentarium met generiek beleid voor (bepaalde delen van) het MKB te komen. Dit zal altijd additioneel zijn aan het al bestaande landelijke of noordelijke instrumentarium.

Het OP EFRO en Koers Noord zijn overigens breder dan alleen hoofdstuk 4 van het Collegeprogramma. Met name in het OP EFRO is ook ruimte voor projecten op het gebied van stedelijke en plattelandsontwikkeling. Ook voor de cofinanciering van die projecten zal een beroep worden gedaan op het Stimuleringsfonds Drentse projecten.

Een groot deel van de projectontwikkeling zal plaatsvinden in de economische kernzones. In die zin is er een grote relatie met de uitvoering van hoofdstuk 3 van het Collegeprogramma en dan met name de stedelijke ontwikkeling. In dit stuk wordt die relatie met name geborgd door de samenwerking met gemeentelijke partners in veel van de te ontwikkelen projecten.

Hoofddoelstelling van het economische beleid van de provincie is de realisatie van een regionaal evenwichtige duurzame economische groei en concurrentiekracht van het MKB door het bewerkstelligen van de transitie naar een dynamische kenniseconomie en versterking van de economische structuur. De rol van de provincie in het economisch beleid is gericht op het regisseren en stimuleren van de ontwikkeling van projecten bij onze partners (de vier O's (onderneming, onderwijs, onderzoek en overheid) die aansluiten bij onze doelstelling.

In dit stuk wordt een overzicht gegeven van de benodigde financiële middelen. Provinciale staten wordt nu gevraagd de middelen voor 2008 ter beschikking te stellen. Het is de bedoeling Kennis werkt jaarlijks te actualiseren.

2. Inzetten op kansrijke sectoren

2.1. Wat willen wij bereiken?

Het primaire uitgangspunt is het versterken van de kenniseconomie in Drenthe. Wij erkennen het belang van kennis als dé productiefactor voor de toekomst. De transitie van een relatief traditionele industriële productie-economie naar een kenniseconomie is dan ook de rode draad in de noordelijke visie. Deze transitie moet via verschillende wegen bereikt worden. In de allereerste plaats gaat het daarbij om een totaalvisie, waarbij wordt gekeken naar de mogelijkheden om innovatie te stimuleren en het daarbij behorende instrumentarium aan te reiken. Vervolgens wordt ingezet op innovatie, met name in een aantal specifieke en kansrijke sectoren. Het gaat om sectoren die qua bedrijvigheid en kennisinstellingen sterk aanwezig zijn én met het oog op de toekomst groeipotentie hebben. Deze sectoren zijn door de overheden Noord-Nederland in samenspraak met hun publieke en private partners eerder geselecteerd in hun gezamenlijke Strategische agenda.

Daarbij gaat het om investeringen waarvoor een publieke interventie noodzakelijk is om deze van de grond te krijgen. Dit omdat de markt het bijvoorbeeld niet zelfstandig of niet snel genoeg kan realiseren. Ook directe steun van (MKB-)bedrijven is mogelijk, voor zover het gaat om investeringen die voor de doelgroep niet haalbaar zijn of vanuit een focus op de korte termijn onvoldoende prioriteit krijgen. Op SNN-niveau zijn hiervoor de Investeringspremiereregeling (IPR) en de Regeling Noordelijke Innovatie Ondersteuningsfaciliteit (NIOF) beschikbaar.

In SNN-verband is een aantal sleutelsectoren benoemd. Van deze sectoren wordt veel verwacht als het gaat om het versterken van het innovatief vermogen van de noordelijke economie. Deze sectoren zijn watertechnologie (Wetsus), energie (Energy valley) en multisensortechnologie (Sensor Universe). In het Kompas-programma is de ontwikkeling van deze sleutelgebieden gefaciliteerd. Doelstelling is om in de komende periode de in gang gezette ontwikkeling met kracht voort te zetten. Innovatie in product, proces en concept vormt hiervoor de sleutel.

Daarnaast kennen de volgende sectoren een groot innovatiepotentieel en zijn daarom tot "*speerpuntsectoren*" benoemd: agribusiness, chemie, commerciële zorg, life sciences, metaal en toerisme. Voorwaarde om tot daadwerkelijke benutting van dit potentieel te komen, is een verdere versterking van het organiserend vermogen in deze sectoren. Economische groei betekent in dit geval niet alleen groei van werkgelegenheid, maar ook een verbetering van het concurrentievermogen door een verhoging van de toegevoegde waarde.

De inzet op de kansrijke sectoren impliceert tevens een meer generieke versterking van het MKB, aangezien deze 75% van de werkgelegenheid voor haar rekening neemt. Daarmee is het MKB de motor van de Drentse economie. Versterking en vernieuwing van het MKB dragen bij aan de verdere ontwikkeling van kansrijke sectoren en vice versa. Door deze samenhang is de regio in staat om innovaties versneld door te voeren en het noodzakelijke transitieproces te versnellen.

2.2. Wat gaan wij daarvoor doen?

Een regeling als de NIOF zal in toegespitste vorm worden voortgezet met zowel EZ- als EFRO-middelen. Naast de NIOF zal een Drents Innovatief Actie Programma (IAD) worden opgezet dat de mogelijkheid biedt om projecten met relatief grotere risico's te helpen toch de slag te maken van uitgewerkt idee naar marktrijp product. Naast het IAD is een instrumentarium voor Specials ontbeerlijk. In aanvulling op het noordelijk instrumentarium met generiek beleid en in aanvulling op het IAD is in Drenthe extra aandacht nodig voor met name het MKB. Dit wordt nader uitgewerkt in de Specials. De Specials zijn altijd additioneel aan het al bestaande landelijke of noordelijke instrumen-

tarium. Specials zijn vaak onvoorziene projecten, die op onverwachte momenten langskomen en additionele middelen behoeven. Het zijn projecten die van groot belang zijn voor de versterking van de economie/innovatiekracht van Drenthe. Deze projecten hebben een extra steun in de rug nodig om ze daadwerkelijk (sneller) te realiseren in Drenthe.

Denk daarbij aan bijvoorbeeld huisvesting voor (creatieve) starters, financiering van starters, klimaat en energie, (innovatieve) bedrijvigheid onderwijs en bedrijven, senioreneconomie en een kansenfonds om het MKB te ondersteunen bij het omzetten van ideeën in concrete projectvoorstellen en het uitvoeren van haalbaarheidsonderzoeken.

Voor al deze projecten, waarvoor provinciale (co)financiering gewenst is, zijn geen of onvoldoende reguliere middelen van toepassing.

Tezamen vormen het IAP en de Specials het Drents Economisch Innovatie Programma (DEIP).

Sensor Universe is als organisatie opgezet om het benutten van kennis op gang te helpen, op te treden als spreekbuis voor alle sensorsysteemtechnologie gerelateerde bedrijven, de onderlinge informatie-uitwisseling tussen deze bedrijven te bevorderen en zich bezig te houden met het opsporen van de "witte vlekken" in het veld. Extra aandacht zal worden besteed aan het exploiteren van de dwarsverbanden met de energie- en waterpieken. Het Noorden kent relatief veel kleine bedrijven. Bijzondere inspanningen zullen worden verricht om deze bij de Sensor Universe te betrekken, naast de grotere spelers die van buiten de regio komen.

Er moet een breed gedragen visie in Noord-Nederland komen op de toekomst van sensortechnologie en samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, ondernemingen en overheid (vier O's). Daarmee willen we Noord-Nederland (en Drenthe in het bijzonder) als belangrijke regio op het gebied van sensor- en sensorsysteemtechnologie op de kaart te zetten.

2.3. Drenthe in internationale context

Optimaal gebruikmaken van de mogelijkheden van de Europese programma's voor interregionale samenwerking (2007-2013) ten behoeve van een duurzame ontwikkeling van de Drentse economie en milieu. De nadruk zal daarbij liggen op projecten die gericht zijn op de versterking van kennis en innovatie in het MKB en een duidelijke internationale component bevatten.

Verder willen wij Drenthe herkenbaar profileren in de uitwerking van de noordelijke ontwikkelingsas (NOA)-visie.

Ontwikkelen, bijdragen en deelnemen aan projecten samen met andere projectdragers in het grensgebied met Duitsland en het gebied rondom Noord- en Oostzee waarbij de strategische thema's die in noordelijk verband zijn vastgelegd leidend zijn. Dat betekent dat ook sterk zal worden aangesloten bij de sleutelgebieden en speerpuntsectoren.

Bijdragen aan de uitvoering van het Actieplan NOA 2007-2010, onder meer door Drentse punten in te brengen. Voorgesteld wordt onder meer een stimuleringsbudget voor NOA-gerelateerde culturele manifestaties en creatieve "broedkamer"initiatieven.

3. Land- en tuinbouw, agribusiness

3.1. Wat willen wij bereiken?

De ambitie is vernieuwing en versterking van een maatschappelijk verantwoord, markt- en ketengericht agrocluster in Drenthe met behoud of toename van de werkgelegenheid en innovatieve kracht. Doel is structuurversterking in de agrisector door systeem-, product- en procesinnovaties zowel op primaire bedrijven als bij andere ketenpartners. Hierdoor wordt de concurrentiekracht van de Drentse agrarische sector verbeterd. De ketenpartners kunnen verspreid zijn door de drie noordelijke provincies, of zelfs daarbuiten.

3.2. Wat gaan wij daarvoor doen?

De provincie heeft het initiatief genomen tot de vorming van het netwerk Agrocluster Drenthe. Hierin zijn bedrijven vertegenwoordigd die in een verschillende rol op verschillende plaatsen in agroketens actief zijn. Ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheden hebben hiermee een contactpunt. Het netwerk wordt de komende jaren versterkt tot dynamisch agroplatform. Het wordt de voedingsbodem en ideeëngenerator van waaruit nieuwe samenwerkingsinitiatieven voortkomen. Daarbij worden verbindingen gelegd met bedrijven en instellingen in de andere provincies en in nabije Duitse deelstaten (Niedersachsen, Bremen).

Het agrocluster in Drenthe en Noord-Nederland staat voor de uitdaging om de omslag te maken naar een meer kennis- en marktgeoriënteerde sector. Zoals ook de Europese commissie en de Rijksoverheid aangeven: innovatie en duurzaamheid zijn hierin de leidende principes. Aandacht voor de bio based economy is groeiend. De ondernemers staan hierbij centraal, andere actoren - waaronder de provincie - kunnen faciliteren. Voor de provincie betekent dat een andere rol, waarbij de aandacht meer dan voorheen op andere schakels in de agriketen ligt dan de primaire landbouw. De provinciale rol is meer procesbegeleidend en projectontwikkeling is meer "op afstand". Dit is voor de provincie gedeeltelijk nieuw terrein. Haar rol groeit gaandeweg op basis van de ervaringen opgedaan langs de ingezette weg. De focus op innovatie vraagt om een brede insteek, omdat juist nieuwe verbindingen interessante ideeën op kunnen leveren. De focus op duurzaamheid vraagt om een zorgvuldige opbouw van de contacten met en tussen verschillende bedrijven.

De provincie zal bedrijfsontwikkeling ondersteunen door facilitering van de randvoorwaarden waarbinnen het ondernemerschap zijn vorm krijgt. Dat is gericht op de versterking van de ondernemerskwaliteiten, de vergroting van de onderlinge samenwerking en de monitoring van de kansen en belemmeringen die het ondernemerschap beïnvloeden.

Concrete innovaties van al of niet samenwerkende ondernemers in de agrisector zullen in hun uitvoering gestimuleerd worden door projectsubsidies. Het publieke belang wordt daarmee in beeld gebracht. Geïdentificeerde thema's zijn bijvoorbeeld Biomassa en energie, Precisielandbouw en Bioraffinage.

Wij stellen middelen beschikbaar als cofinanciering voor projecten die gericht zijn op:

- ontwikkeling van nieuwe, marktgerichte ketenactiviteiten
- ontwikkeling en/of verbetering van kennisinfrastructurele voorzieningen
- innovaties op het vlak van agrologistiek, precisielandbouw, ICT-toepassingen, agrificatie, bioraffinage en levenswetenschappen (groene life sciences)
- versterking van de concurrentiekracht van traditionele productieketens binnen het regionale agrofoodcomplex

- optimalisering van productkwaliteit, productiewijze en productieomgeving en het optimaliseren van voedselveiligheid
- versterking van de uitwisseling tussen onderzoek en praktijk
- versterking van het ondernemerschap
- versterking van maatschappelijk verantwoord ondernemen

4. Toerisme

4.1. Wat willen wij bereiken?

De provincie streeft naar een hernieuwde groei van het marktaandeel in de toeristische sector. Via de jaarlijkse rapportage Toerisme in cijfers wordt niet gemonitord. Daarvoor is het noodzakelijk dat tegevoetgekomen wordt aan de toenemende eisen van de toerist en zal de sector een kwaliteits- en vernieuwingsslag moeten maken. Daarnaast zal er actief acquisitie gevoerd moeten worden om nieuwe investeringen in de toeristische sector te bewerkstelligen. Een inzet die onontbeerlijk is om ook op de markt van de internationale toerist een rol te kunnen gaan spelen. Een segment dat uit het oogpunt van toegevoegde waarde interessant is voor de regio.

Voor nieuwe innovatieve initiatieven/ontwikkelingen zal in het ruimtelijke kader ruimte worden geboden.

Uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen die voortkomen uit het project Natuurlijke recreatie Drenthe van de Milieufederatie en de Recron.

4.2. Wat gaan wij daarvoor doen?

Wij stellen middelen beschikbaar voor de financiering van processen en projecten die gericht zijn op:

- organiseren van een themadebat met de betrokken partijen (uit het onderwijs, onderzoek, overheden en ondernemers/vier O's) over de perspectieven voor de sector in Drenthe en de aanpak om de ambities te realiseren;
- versterken van kennis en organiserend vermogen (samenwerking);
- stimulering van grensoverschrijdende netwerken tussen ondernemingen;
- implementatie nieuwe technologieën, producten en marktconcepten;
- ontwikkelingen van nieuwe publieksattracties;
- verbeteren ontsluiting van vaarroutes, creëren van nieuwe opstapplaatsen en verbeteren van walvoorzieningen;
- faciliteren van het oplossen van knelpunten die het toeristisch bedrijfsleven ondervindt in de waardevolle gebieden (bijvoorbeeld als gevolg van Natura2000). Hiervoor worden de instrumenten kavelruil en Drentse maat ingezet.

Concreet kan nu al worden genoemd de nieuwe Subsidieregeling duurzame economische innovatie/inpassing toeristische sector voor het stimuleren van innovatie, milieumaatregelen en ruimtelijke inpassingsmaatregelen op verblijfsrecreatiebedrijven.

Bij deze regeling gaat het om een kwaliteitsvernieuwingsimpuls voor de sector Toerisme die nodig is om landelijk een rol van betekenis te kunnen blijven spelen op de toeristische markt. Bij een goede, gecoördineerde aanpak kan deze nieuwe economische impuls voor de sector in samenhang samen gaan met de versterking en ontwikkeling van natuur en landschap en het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen op de bedrijven. In de regeling komen de volgende onderdelen aan de orde:

Versterken van economische ontwikkelingen door innovaties en kwaliteitsverbeteringen

Hoogwaardige en innovatieve voorzieningen zijn van belang voor de kwaliteit van het toeristisch product. De hedendaagse consument stelt steeds hogere eisen. Ondernemers moeten sneller inspelen op nieuwe trends en ontwikkelingen. Via een specifieke investeringsregeling moet dit worden gefaciliteerd om een hernieuwde groei van het marktaandeel in de sector te bewerkstelligen en een toename van de bestedingen van de toerist in Drenthe te realiseren.

Verbetering van de ruimtelijke inpassing van bedrijven in de toeristische sector

Winst voor recreatie moet gecombineerd worden met winst voor natuur en landschap. Het inbrengen van expertise op het gebied van natuur, landschap en architectuur in uitbreidingsplannen, kan de kwaliteit van de plannen aanzienlijk verbeteren. De drempel om dit soort expertise in te huren is voor veel ondernemers hoog. Deze regeling moet de drempel verlagen. Ook kan gedacht worden aan het tot op zekere hoogte ondersteunen van de uitvoering van deze hoogwaardige ruimtelijke inpassingsplannen.

Stimuleren van duurzaamheid (energie-/milieumaatregelen)

Uitvoering van nieuwe technologieën en concepten op het gebied van milieu en energie met een landschappelijke impact. Deze technologieën en concepten moeten gepaard gaan met een goede landschappelijke inpassing. Er kan daarbij gedacht worden aan een helofytenfilter, wateropvang op het eigen terrein, aanleg van windsingels en (buiten)verlichting die leidt tot minder lichthinder en energiebesparing. Een andere mogelijkheid is het klimaatneutraal ondernemen.

Doelgroep(en)

De regeling is in zijn geheel van toepassing in Drenthe voor ondernemers waarvan het hoofdinkomen verkregen wordt uit recreatie en toerisme.

5. Revitaliseren bedrijventerreinen

5.1. Wat willen wij bereiken?

Een aantrekkelijk werkklimaat in steden is een belangrijke voorwaarde voor verdere economische groei van Drenthe. De kenniseconomie vindt haar basis vooral in de steden. Aansluitend bij het OP Noord-Nederland 2007-2013 krijgen de grote steden Assen en Emmen vooralsnog prioriteit. Zij hebben een belangrijke centrumfunctie als het gaat om voorzieningen en bedrijvigheid, terwijl ook de werkgelegenheid en de meeste kennisinstellingen hier zijn geconcentreerd. Hetzelfde geldt - hoewel in mindere mate - ook voor de gehele economische kernzones waarvan de steden deel uitmaken. Investeren in de kenniseconomie betekent daarom vooral investeren in de steden en de stedelijke gebieden. Het ontwikkelen van aantrekkelijke vestigingsmogelijkheden voor innovatieve bedrijven in deze steden en het verbeteren van het vestigingsklimaat voor met name kennisgeoriënteerde bedrijven heeft daarbij een hoge prioriteit.

De grootste steden in Drenthe vormen een belangrijke pijler van de Drentse economie. Samen beschikken zij over een enorm economisch potentieel. Werkgelegenheid, stuwende bedrijvigheid, kennisinfrastructuur, innovatief vermogen en arbeidspotentieel zijn geconcentreerd in de stedelijke gebieden. Zo vormen de steden de plaatsen waar een relatief groot deel van de kennis en bedrijvigheid in de eerdergenoemde sleutelgebieden en speerpuntsectoren gevestigd is. Om het regionale innovatievermogen in Drenthe te kunnen stimuleren en daarmee de concurrentiekracht te vergroten, zijn aantrekkelijke steden een noodzakelijke voorwaarde. Wij willen de juiste randvoorwaarden creëren waarbinnen het innovatieve vermogen van steden tot bloei kan komen. Anders gezegd: de kenniseconomie gedijt alleen in een aantrekkelijk ondernemingsklimaat. De kwaliteit van de omgeving is daarbij een belangrijke factor.

De economische kernzones huisvesten het merendeel van de bedrijven en arbeidsplaatsen in Drenthe. Aantrekkelijke bedrijfslocaties in en rond de steden vormen een absolute voorwaarde om de bedrijven vast te kunnen houden en nieuwe bedrijven aan te trekken. In de afgelopen periodes is veel geïnvesteerd in nieuwe bedrijventerreinen in de kernzones. De komende periode wordt de aandacht gericht op het behoud en vergroten van de aantrekkingskracht door upgrading van de bestaande bedrijfslocaties.

Upgrading of opwaardering van bedrijfslocaties is noodzakelijk om verpaupering tegen te gaan, de ruimte efficiënt te benutten en de terreinen - en daar gevestigde bedrijven - goed te faciliteren. Op die wijze voldoen ook bestaande, verouderde bedrijventerreinen weer aan de eisen die bedrijven in deze tijd stellen aan een vestigingslocatie.

Revitalisering van bedrijventerreinen moet leiden tot:

- versterking economische structuur
- verbetering uitstraling
- efficiënter ruimtegebruik
- vermindering milieudruk
- verbetering bereikbaarheid
- uitstel van verplaatsingen

De versterking van het ondernemersklimaat en de verdere ontwikkeling van de stedelijke economie in het kader van hoofdstuk 4, Kennis werkt en het Operationeel programma kent een nauwe samenhang met hoofdstuk 3 van het Collegeprogramma Ruimte en Bereikbaarheid.

5.2. Wat gaan wij daarvoor doen?

Het Stadsbedrijvenpark in Assen maakt deel uit van het overkoepelende project Florijnas. De herontwikkeling en gedeeltelijke revitalisering van dit terrein worden momenteel uitgewerkt in een projectplan. De provincie heeft hier vooral een faciliterende rol (onder andere bij het proberen te verkrijgen van rijkscofinanciering). In Emmen zal de revitalisering van het Bedrijventerrein Bargermeer de komende jaren worden voortgezet.

6. Overzicht cofinancieringsbehoefte

Voor 2008 wordt in totaal een bedrag van €6,5 miljoen gevraagd uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten. Het gaat daarbij om middelen die in 2008 zullen worden ingezet in de cofinanciering van projecten waarvan de uitvoering over het algemeen meerjarig is. De €6,5 miljoen zal worden gestort in de reserve Versterking economische structuur. In deze reserve zit nu nog €2,5 miljoen.

Voor de jaren na 2008 zal steeds bij de begrotingsbehandeling een geactualiseerde raming worden aangeleverd op basis waarvan een beroep zal worden gedaan op middelen uit het stimuleringsfonds.

Concrete invulling zal in 2008 onder meer worden gegeven via een DEIP. Hiervoor zal €3 miljoen aan Drentse cofinanciering nodig zijn. Op het gebied van toerisme wordt een nieuwe Subsidieregeling duurzame economische innovatie/inpassing toeristische sector opgezet. Hiervoor is €4,5 miljoen aan provinciale cofinanciering nodig. Om dit te financieren zal dus ook deels geput worden uit de bestaande middelen in de reserve Versterking economische structuur.

Naast deze twee grote projecten worden projecten opgestart op de verschillende in Kennis werkt benoemde thema's. Hiervoor zal eerst een beroep worden gedaan op het restant aan middelen in de reserve Versterking economische structuur. De verwachting is dat de reserve voor het eind van het jaar uitgeput zal zijn.

Benadrukt wordt dat het hier gaat om cofinancieringsmiddelen en niet om de financiering van hele projecten. Het gaat erom provinciale middelen in te zetten om een extra duwtje te geven daar waar er in de markt al initiatieven zijn, maar er bijvoorbeeld sprake is van een onrendabele top. Over het algemeen zal de provinciale cofinanciering niet meer bedragen dan eenderde van de totale projectkosten. De totale investeringsimpuls die wordt gerealiseerd met behulp van deze provinciale middelen zal minimaal vier keer zo groot moeten zijn als de provinciale inzet.

Output- en resultaatindicatoren (pagina 60 OP EFRO 2007-2013)

De onderstaande tabel bevat output- en resultaatindicatoren die zijn gekoppeld aan de prioriteiten van het Operationeel Programma EFRO 2007-2013. Projectindieners worden gevraagd om hun doelstellingen vooraf te kwantificeren met behulp van deze indicatoren, tussentijds en achteraf wordt de mate van realisatie gemeten. In de tabel zijn voor alle indicatoren streefwaarden opgenomen die gelden op programmaniveau en die via de projecten zullen moeten worden gerealiseerd.

Output- en resultaatindicatoren	Streefwaarde eind 2015
Prioriteit 1, Innovatie, ondernemerschap en kenniseconomie	
Aantal R&D-projecten	20
R&D-investeringen - privaat	€ 20 miljoen
R&D-investeringen - publiek	€ 20 miljoen
Aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven (meer dan vijf jaar)	60
Aantal ondersteunde MKB-bedrijven	1.000
Aantal samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis-/research-instellingen	6
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen (in fte)	1.500
Prioriteit 2, Attractieve regio's	
Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed.	3
Aantal toeristisch-recreatieve projecten	6
Aantal projecten gericht op verbetering bereikbaarheid	6
Aantal hectare bedrijfsterreinen gemoderniseerd	150
Aantal projecten gericht op milieu (inclusief externe veiligheid en luchtkwaliteit)	3
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen (in fte)	500
Prioriteit 3, Attractieve steden	
Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen	5
Aantal hectare bedrijfslocatie gemoderniseerd	150
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen (in fte)	500